

bijlage

Rechtshulpvoorziening Nederland

Bijlage nummer 2

Rechtshulpvoorziening Nederland

Internationale rechtshulp is ondersteuning in een (straf)zaak door justitie- of politieautoriteiten van de ene staat aan de justitie- of politieautoriteiten van een andere staat. De samenwerking met het buitenland via internationale rechtshulpverzoeken is van groot belang voor de aanpak van criminaliteit. Nederland zet zich sterk in voor goede internationale samenwerking en informatie-uitwisseling. **De Rechtshulpvoorziening Nederland bestaat uit een informatietak, een opsporingstak en het OM. De informatietak bestaat in alle eenheden uit een Team Internationaal Rechtshulp Centrum (IRC).** Dit betreft geormeerde capaciteit. Bij de regionale eenheden zijn de IRC's onderdeel van de Dienst Regionale Informatie Organisatie. Het IRC van de Landelijke Eenheid is onderdeel van de Dienst Landelijke Informatie Organisatie. De Landelijke Eenheid beschikt naast een IRC, ook over het Landelijk Internationaal Rechtshulp Centrum (LIRC, tevens onderdeel van de Dienst Landelijke Informatie Organisatie). Het LIRC is geplaatst bij de Landelijke Eenheid, maar wordt voor de hele politieorganisatie, de KMar, FIOD en andere Bijzondere Opsporingsdiensten ingezet. Binnen de opsporingstak beschikken alle eenheden in de formatie over een Team Rechtshulp (onderdeel van de Dienst Regionale Recherche en de Landelijke Recherche). De meeste eenheden werken met een vast Team Rechtshulp dat het merendeel van alle ontvangen rechtshulpverzoeken zelf uitvoert. In enkele eenheden is gekozen voor het zogeheten speelveldmodel met een minimale vaste bezetting van het Team Rechtshulp. Deze teams voeren de kleine zaken zelf uit, maar doen voor grotere zaken een beroep op andere generieke of thematische opsporingsteams, zodat capaciteit flexibeler kan worden ingezet. Het OM participeert in de rechtshulpvoorziening en is tevens het gezag.

Het LIRC neemt op jaarbasis circa 300.000 berichten van buitenlandse samenwerkingspartners met informatieverzoeken in behandeling, variërend van politieke en justitiële rechtshulpverzoeken, spontane informatieverstrekkingen tot beleidsvragen of algemene berichten voor advies, kennis en informatie. Het aantal rechtshulpverzoeken is de laatste jaren sterk gestegen en zal naar verwachting blijven stijgen, mede door toegenomen internationalisering van de criminaliteit en

de daaruit voortvloeiende toegenomen internationale samenwerking en door nieuwe wettelijke verplichtingen (bijvoorbeeld SIS II wetgeving).

**Directoraat-Generaal
Politie**

Datum
9 november 2018

Ons kenmerk
2410332

De rechtshulpvoorziening (LIRC, IRC's, Teams Rechtshulp en OM) is verantwoordelijk voor de verwerking van inkomende en uitgaande politieke en justitiële rechtshulpverzoeken. Soms worden ook andere organisatieonderdelen ingezet bij de afhandeling van deze verzoeken, bijvoorbeeld de inzet van een wijkagent om een bepaald adres te controleren. Anderzijds kunnen door alle onderdelen van de politie en het OM rechtshulpverzoeken aan het buitenland worden opgesteld. Deze worden door het OM, het LIRC en de IRC's verstuurd. Bij justitiële rechtshulpverzoeken van en naar landen buiten de EU, is de Afdeling Internationale aangelegenheden en Rechtshulp in Strafzaken (AIRS) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid in principe het centrale contactpunt.

Een belangrijk uitgangspunt van de rechtshulpvoorziening is dat Nederland een betrouwbare partner is voor het buitenland. Er is gekozen voor IRC's en Teams Rechtshulp in alle eenheden, omdat internationale samenwerking onderdeel is van vele aspecten van het politiewerk. Intern moet de rechtshulpvoorziening Nederland werken vanuit een gedeeld kader en naar externe partners eenheid uitstralen. Het doel is om het LIRC en de elf IRC's als één samenhangend stelsel te verbinden. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan standaardisering van werkprocessen om kwaliteit van verwerking en afhandeling van rechtshulpverzoeken te waarborgen. Internationale rechtshulp is een specialisme dat complexe juridische, culturele en diplomatieke aspecten met zich mee brengt. Binnen het LIRC en de IRC's wordt geïnvesteerd in kennis over deze aspecten en in het netwerk van internationale partners. De rechtshulpvoorziening in Nederland beantwoordt niet alleen vragen vanuit het buitenland, maar zet in op een effectieve bijdrage aan de opsporing en vervolging van strafbare feiten.

Het LIRC fungeert als 'single point of contact' voor het buitenland, in de gevallen dat een politieel rechtshulpverzoek, of een justitieel rechtshulpverzoek van een EU-land, niet direct gericht is aan een specifiek IRC. Voor justitiële rechtshulpverzoeken uit landen buiten de EU, is AIRS in principe 'single point of contact'. Het LIRC is verantwoordelijk voor het beheer van de vijf politieke communicatiekanalen voor informatie-uitwisseling met het buitenland (Europol, Interpol, SIRENE, Nederlandse Liaison Officers in het buitenland en Foreign Liaison Officers geaccrediteerd voor Nederland). Afhandeling van de justitiële rechtshulpverzoeken valt onder verantwoordelijkheid van het OM.

Huidige stand van zaken

Op 15 september 2017¹ bent u erover geïnformeerd dat door een stijging in het aantal verzoeken en signaleringen uit het buitenland, mede veroorzaakt door de

¹ Kamerstukken II, 2016/17, 27925 nr. 613

toegenomen terrorismedreiging, een achterstand was ontstaan in de afhandeling van rechtshulpverzoeken.

**Directoraat-Generaal
Politie**

Datum
9 november 2018

Ons kenmerk
2410332

De politie heeft altijd meer werkaanbod dan capaciteit, waardoor keuzes moeten worden gemaakt in zaken die met voorrang worden opgepakt, zaken die na een eerste beoordeling later worden behandeld en zaken die niet in behandeling worden genomen. Zoals ook toegelicht in september 2017, werkt het LIRC met het zogeheten 'triagemodel' waarbij rechtshulpverzoeken door medewerkers worden beoordeeld op urgentie. De afhandeltermijn wordt bepaald door de mate van urgentie en in sommige gevallen ook door wettelijk vastgestelde reactietermijnen (zo worden Europese aanhoudingsbevelen in principe binnen een dag opgepakt). De mate van urgentie varieert van extreem urgente zaken die direct worden opgepakt (bijvoorbeeld terrorisme) tot standaard rechtshulpverzoeken die binnen een maand in behandeling worden genomen. Aan een deel van de rechtshulpverzoeken wordt na eerste beoordeling geen verdere opvolging gegeven. In de periode januari 2018 tot oktober 2018 betrof dit ongeveer 350 rechtshulpverzoeken en circa 3000 Zone-2 Interpolberichten. Het betreft bijvoorbeeld bepaalde rijbewijsbevragingen waarbij de benodigde inspanning redelijkerwijs niet in verhouding staat tot het beoogde veiligheidseffect, Interpolberichten gericht aan de Zone Europa zonder directe connectie met Nederland en beleidsvragen die buiten het mandaat van het LIRC/de IRC's vallen. Deze beleidsvragen worden wel zoveel mogelijk doorgezet binnen de organisatie. Daarnaast zijn in sommige gevallen weigeringsgronden van toepassing, bijvoorbeeld vanwege een flagrante schending van de fundamentele rechten van een persoon of vanwege het *ne bis in idem* principe (iemand kan niet twee keer voor hetzelfde feit worden vervolgd).

Werkvoorraad

Het LIRC heeft de afgelopen periode een grote inhaalslag gemaakt. In 2017 is een taskforce opgericht om de achterstanden weg te werken met inzet van de hele IRC-keten. Op dit moment is de werkvoorraad weggewerkt, met uitzondering van Interpolsignaleringen bestaande uit *notices* (signalering die wereldwijd naar alle lidstaten van Interpol wordt gezonden) en *diffusions* (signalering die naar een of meerdere specifieke Interpol leden verzonden wordt) die geen extreem urgente CTER gerelateerde berichten betreffen. Deze worden namelijk direct en 24/7 eruit gefilterd. De overige Interpolsignaleringen kunnen variëren van een crimineel die gesignaleerd staat ter aanhouding tot minder urgente zaken zoals een verkeersovertreding. Deze signaleringen kunnen belangrijke signalen bevatten die zo snel mogelijk moeten worden opgepakt. De werkvoorraad op de Interpolsignaleringen die nog moet worden verwerkt is ongeveer vijf procent van het totaal aantal berichten dat het LIRC op jaarbasis in behandeling neemt. Elke werkvoorraad levert risico's op, omdat dit leidt tot incomplete of achterhaalde informatie in het Nederlandse Opsporingsregister (OPS). Als gevolg daarvan kan relevante informatie worden gemist. Bovendien kan Nederland door Interpol

geattendeerd worden, door middel van aanbevelingen, op het niet tijdig verwerken van deze signaleringen.

**Directoraat-Generaal
Politie**

Datum
9 november 2018

Ons kenmerk
2410332

Er wordt dagelijks gestuurd om de huidige werkvoorraad zo snel mogelijk weg te werken, waarbij regelmatig extra medewerkers specifiek worden ingepland. Een gedeeltelijke automatisering van de upload van *notices* in het Nederlandse opsporingsregister heeft al geleid tot meer efficiency in het afhandelingsproces. Deze extra inzet en gedeeltelijke automatisering leveren slechts een tijdelijke inhaalslag op, omdat dagelijks veel nieuwe signaleringen binnen stromen. Deze stijging zal in de toekomst naar verwachting nog meer toenemen (bijvoorbeeld door de digitalisering van landen die zijn aangesloten bij Interpol).

Capaciteit

Een toereikende personele bezetting is van belang om rechtshulpverzoeken voortvarend op te kunnen pakken. Uw kamer in september 2017 erover geïnformeerd dat het LIRC een boven-formatieve bezetting kent, maar dat er binnen enkele teams sprake was van onderbezetting. **Er is inmiddels geen sprake meer van onderbezetting conform het inrichtingsplan van 2012, wel kennen sommige teams nog een overbezetting met het oog op voorziene uitstroom door pensioneringen.** Dit geldt ook voor de teams IRC en de Teams Rechtshulp in de eenheden, inclusief de twee Teams Rechtshulp van de Landelijke Eenheid.

Daarnaast is vanuit de regeerakkoordgelden 65 fte gelabeld voor internationaal. Hiervan zullen 7 fte worden toegevoegd aan het Team Rechtshulp van de Landelijke Eenheid, 13 fte aan de Teams Rechtshulp in de eenheden, 4 fte aan de IRC's en 4 fte aan het LIRC.

Echter, naast capaciteit vergt het bijhouden van de toekomstig te verwachte stijging van het aantal rechtshulpverzoeken, vervanging en versterking van de bestaande ICT ondersteuning.

Versterking ICT systemen

De versterking van de ICT-systemen is in hoofdlijnen gericht op verdergaande automatisering van de verwerking van berichten, koppeling van systemen en ontwikkeling van een intelligent rechtshulpsysteem.

Uw kamer is in september 2017 geïnformeerd over dat de eerste release van het workflow- en casemanagementsysteem voorzien was in 2018. Die release heeft niet plaatsgevonden. In plaats daarvan is in 2018 door OM en politie gewerkt aan de totstandkoming van een ontwerp voor een nieuw rechtshulpsysteem. Eenmaal gerealiseerd zal de dubbele invoer in verschillende systemen worden weggenomen door koppelingen tussen systemen van de verschillende ketenpartners. Er ontstaat bruikbare managementinformatie: zicht op de

werkvoorraad en zicht op het verloop van een zaak, waardoor betere sturing en monitoring mogelijk wordt. De ontwikkeling van zo'n systeem geschiedt in de reguliere ICT-ontwikkelcyclus van respectievelijk het OM en de politie.

**Directoraat-Generaal
Politie**

Datum
9 november 2018

Ons kenmerk
2410332

Daarnaast bestaat voor SIRENE de ICT-behoefte voor de koppeling en doorontwikkeling van de SIRENE systemen. Om de rechtshulp binnen het SIRENE kanaal op orde te krijgen, is in 2018 de koppeling tussen de applicaties Signalering Muteer Client en SIRENE Berichten Verkeer gerealiseerd. Handmatig overtypen vanuit de ene applicatie in de andere, wat arbeidsintensief en foutgevoelig is, wordt hiermee voorkomen. Dit is een eerste aanzet tot verdere integratie van de systemen, waardoor uiteindelijk meer inzicht wordt verkregen in de afhandeling van een zaak en managementinformatie kan worden gegenereerd.

Ontwikkeling van een intelligent Rechtshulpsysteem

Om in de toekomst de steeds verder toenemende internationale rechtshulp op orde te krijgen en te houden, dienen steeds meer handelingen (semi) geautomatiseerd te worden. Te denken valt hierbij aan het lezen en beoordelen van de verzoeken, de triage en de check op dubbele verzoeken (bijvoorbeeld als een persoon zowel in SIS als via Interpol staat gesignaleerd), het bevragen van de nationale registers en mogelijk zelfs - bij eenvoudige verzoeken - de beantwoording van de rechtshulpverzoeken. Kunstmatige Intelligentie (AI) biedt kansrijke mogelijkheden. De politie is in de tweede helft van 2018 gestart met een innovatief AI project voor het ontwikkelen van AI toepassingen voor het rechtshulpproces. In de toekomst zal dit naar verwachting gaan leiden tot optimalisatie van de kwaliteit en efficiency in het rechtshulpproces.

De ontwikkeling van nieuwe systemen voor dit werkgebied is nodig, maar de realisatie ervan nog geen zekerheid. In de tussentijd is er in relatie tot de beschikbare capaciteit blijvende aandacht nodig voor de risico's in de werkvoorraden.